

เค้าโครงรายวิชา (Course Syllabus) ประจำปีการศึกษา 2567
 รหัสวิชา/ชื่อวิชา สผ. 314 การดูแลระยะยาวและบริการผู้สูงอายุ (3 หน่วยกิต)
 หลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตรบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ (ศูนย์รังสิต)

1. อาจารย์ผู้สอน/ผู้รับผิดชอบรายวิชา พร้อมข้อมูลการติดต่อ

Sec./gr	ผู้บรรยาย	สอนห้อง	การติดต่อ
9000/01	รองศาสตราจารย์ ดร. วรณลักษณ์ เมียนเกิด	สค. 309	เบอร์โทร: 089-665-7282 swthammasat@gmail.com

2. วันและเวลาบรรยาย

ทุกวันพุธ เวลา 13.30 - 16.30 น.

วันสอบ

วันศุกร์ ที่ 23 พฤษภาคม 2568 เวลา 09.00-12.00 น. (ช่วงเช้า)

3. จุดมุ่งหมายของรายวิชา Purposes of the course

1. เพื่อให้นักศึกษามีองค์ความรู้เกี่ยวกับดูแลระยะยาวและการดูแลระยะสุดท้ายสำหรับผู้สูงอายุ
2. เพื่อให้นักศึกษาเข้าใจกระบวนการและขั้นตอนการปฏิบัติงานทางสังคมสงเคราะห์และบทบาทของสหวิชาชีพในการจัดบริการสำหรับผู้สูงอายุที่ได้รับการดูแลระยะยาวและการดูแลระยะสุดท้าย
3. เพื่อให้นักศึกษาฝึกทักษะในการปฏิบัติงานร่วมกับผู้สูงอายุ ครอบครัว ชุมชน และทีมสหวิชาชีพ ในบริบทการดูแลระยะยาวและระยะสุดท้าย

4. แนวสังเขปการบรรยาย Course Description

ภาษาไทย

แนวคิด ทฤษฎี รูปแบบ หลักการการดูแลระยะยาว กระบวนการในการให้บริการ บทบาทของสหวิชาชีพในการจัดบริการ การดูแลผู้สูงอายุในแต่ละช่วงวัย การศึกษาภาวะสุดท้ายและการเสียชีวิต การตายในความหมายของผู้สูงอายุ และการเตรียมตัวเข้าสู่ภาวะสุดท้ายของชีวิต การจัดการทางจิตวิญญาณ ศีลธรรม สังคมและความแตกต่างทางวัฒนธรรม และความหมายของชีวิต การจัดทำพินัยกรรมชีวิต การทำงานกับครอบครัวและการจัดการความสูญเสีย บทบาทของนักสังคมสงเคราะห์และทีมสหวิชาชีพในการจัดบริการเกี่ยวกับภาวะสุดท้ายและการเสียชีวิต (มีการศึกษาดูงาน)

ภาษาอังกฤษ

Concepts, theories, models and principles and process of long-term care for older persons; roles of the multidisciplinary professions; meanings of death and dying in the older person's aspect; preparation to the end of life; spiritual, moral, social and cultural provision management and meaning of life; create a living will; working with the family and bereavement care; roles of the social worker and multidisciplinary professions team; in-depth study on the older persons' hospice care and death. (Field study required)

5. ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังระดับรายวิชา

1. คุณธรรม จริยธรรม					2. ความรู้					3. ทักษะทางปัญญา			4. ทักษะ ความสัมพันธ์		5. ทักษะการวิเคราะห์					6. ทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ			
1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	1	2	1	2	3	4	5	1	2	3	4
●	○	●	○	○	○	○	○	●	●	●	○	○	○	○	○	○	○	●	○	○	●	○	○

6. กฎกติกา/เกณฑ์การวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้

กฎกติกาการเรียนการสอนในชั้นเรียน

- 1) เข้าชั้นเรียนและมีส่วนร่วมในการเรียน
- 2) ส่งงานที่ได้รับมอบหมายตามกำหนดอย่างครบถ้วน

การวัดผล

วิธีการวัดผล	สัดส่วนคะแนน
1) การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน	10%
2) การวิพากษ์งานด้านผู้สูงอายุ (ภาพยนตร์/สารคดี/บทความ)	10%
3) การออกแบบกิจกรรมสำหรับการดูแลผู้สูงอายุ	30% (งานกลุ่ม)
4) การทำกรณีศึกษาเพื่อเรียนรู้การดูแลผู้สูงอายุระยะยาว/การจัดทำแผนการดูแลผู้สูงอายุ	20%
5) การสอบปลายภาค	30%
รวม	100 คะแนน

7. หัวข้อการเรียนการสอน/แผนการสอน

สัปดาห์ที่ / วัน/เดือน/ปี	หัวข้อ/รายละเอียด Items/content	กิจกรรมการเรียนการสอน/สื่อที่ใช้	ผลลัพธ์	ผู้สอน/วิทยากร
ครั้งที่ 1 22 ม.ค. 68	การแนะนำวิชา เอกสารประกอบ การสอน การวัดผล การกำหนด กติกาในการเรียนร่วมกัน - สถานการณ์ผู้สูงอายุในประเทศ - ทบทวนระบบการดูแลและ สวัสดิการผู้สูงอายุ - ผู้สูงอายุที่ต้องดูแลระยะยาว	- เอกสารคำสอน - power point - การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	- เข้าใจ ลักษณะ วิชา วัตถุประสงค์ วิธีการเรียน การสอน และการวัดผล - มีความรู้ ความเข้าใจ ภาพรวมของสถานการณ์ รวมถึงระบบการดูแลระยะ ยาวสำหรับผู้สูงอายุ	รศ. ดร. วรณลักษณ์ เมียนเกิด
ครั้งที่ 2 29 ม.ค. 68	แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการดูแล ระยะยาว - ความหมายการดูแลระยะยาว - รูปแบบและหลักการการดูแล ระยะยาว - ทรัพยากร (กำลังคน, กฎหมาย, นโยบาย,งบประมาณ)	- เอกสารคำสอน - power point - การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	มีความรู้ ความเข้าใจ แนวคิด หลักการ รูปแบบ และ องค์ ประกอบ ที่ เกี่ยวข้องกับการดูแลระยะ ยาว	รศ. ดร. วรณลักษณ์ เมียนเกิด

สัปดาห์ที่ / วัน/เดือน/ปี	หัวข้อ/รายละเอียด Items/content	กิจกรรมการเรียนรู้ สอน/สื่อที่ใช้	ผลลัพธ์	ผู้สอน/วิทยากร
ครั้งที่ 3 5 ก.พ. 68	ตัวแบบการดูแลระยะยาว - ตัวแบบในต่างประเทศ - ตัวแบบในประเทศ	- เอกสารคำสอน - power point - การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	มีความรู้ ความเข้าใจตัว แบบต่างๆ ที่นำมาใช้ใน ระบบการดูแลระยะยาว สำหรับผู้สูงอายุทั้งใน ประเทศและต่างประเทศ	รศ. ดร. วรณลักษณ์ เมียนเกิด
ครั้งที่ 4 12 ก.พ. 68	การจัดทำกรณีศึกษาการให้บริการ ดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุ (วันมาฆบูชา มอบหมายงาน)	การศึกษาด้วยตนเอง 1) การกำหนดประเด็น เพื่อการศึกษากรณี 2) การออกแบบการ ปฏิบัติงาน	เข้าใจและตระหนักถึงการ ดูแลระยะยาวสำหรับ ผู้สูงอายุ	รศ. ดร. วรณลักษณ์ เมียนเกิด
ครั้งที่ 5 19 ก.พ. 68	การจัดการรายกรณีสำหรับผู้สูงอายุ ในการดูแลระยะยาวในครอบครัว และชุมชน	- เอกสารคำสอน - power point - การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	มีความรู้เกี่ยวกับแนวคิด กระบวนการจัดการราย กรณีที่นำมาประยุกต์ใช้ใน ระบบการดูแลระยะยาว	รศ. ดร. วรณลักษณ์ เมียนเกิด
ครั้งที่ 6 26 ก.พ. 68	การทำงานสหวิชาชีพในระบบการ ดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุโดย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	- เอกสารคำสอน - power point - การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น - ศึกษากรณีศึกษา	มีความรู้และความเข้าใจ การจัดบริการดูแลระยะ ยาวผ่านการดำเนินงานของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	วิทยากร แพทย์หญิงฐิตินันท์ นาคนผู้ นายแพทย์ระดับ ชำนาญการ เทศบาล เมืองบึงยี่โถ
ครั้งที่ 7 5 มี.ค. 68	การจัดทำแผนการดูแล และ เครื่องมือประเมินเพื่อคัดกรอง ผู้สูงอายุ/ ติดตามผู้สูงอายุ	นักศึกษาเรียนรู้ด้วย ตนเองผ่านกิจกรรม/ โครงการ /กระบวนการ การกลุ่ม) โดยการ กำกับของอาจารย์	นักศึกษาสามารถออกแบบ การจัดการดูแลผู้สูงอายุ แบบรายกรณีภายในระบบ การดูแลระยะยาว	รศ. ดร. วรณลักษณ์ เมียนเกิด
สัปดาห์การสอบกลางภาค ระหว่างวันที่ 9 - 16 มี.ค. 68				
ครั้งที่ 8 19 มี.ค. 68	ผู้ดูแล และบทบาทของผู้ดูแลใน ระบบการดูแลระยะยาว	- เอกสารคำสอน - power point - การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	มีความรู้และความเข้าใจ สถานการณ์ผู้ดูแลที่อยู่ใน ระบบการดูแลระยะยาว สำหรับผู้สูงอายุ	รศ. ดร. วรณลักษณ์ เมียนเกิด
ครั้งที่ 9 26 มี.ค. 68	การสนับสนุนผู้ดูแลผู้สูงอายุ กรณีศึกษาผู้สูงอายุที่มีภาวะสมอง เสื่อม ภายใต้แนวคิด Dementia Café	- เอกสารคำสอน - power point - การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น - ศึกษากรณีศึกษา	ทำความเข้าใจบริการทาง สังคมสำหรับผู้ดูแลที่ต้อง ดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะสมอง เสื่อม	รศ. ดร. วรณลักษณ์ เมียนเกิด
ครั้งที่ 10 2 เม.ย. 68	การดูแลระยะประคับประคอง (Palliative Care) และการดูแล ระยะสุดท้าย	- เอกสารคำสอน - power point - การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	มีความรู้ เข้าใจความหมาย การดูแลระยะประคับประคอง และระยะสุดท้าย และ เข้าใจอย่างลึกซึ้งในบทบาท	วิทยากร ผศ.ดร. ญัฐพัชร์ สโรบล

สัปดาห์ที่ / วัน/เดือน/ปี	หัวข้อ/รายละเอียด Items/content	กิจกรรมการเรียนรู้ สอน/สื่อที่ใช้	ผลลัพธ์	ผู้สอน/วิทยากร
	- รูปแบบ/บริการสำหรับผู้สูงอายุ - บทบาทนักสังคมสงเคราะห์และ ทีมสหวิชาชีพในการดูแลผู้สูงอายุ		ของนักสังคมสงเคราะห์ใน การดูแลร่วมกับ ทีม สห วิชาชีพ	
ครั้งที่ 11 9 เม.ย. 68	การติดตามและให้คำปรึกษา เกี่ยวกับกรณีศึกษาการให้บริการ ดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุ	นักศึกษาเรียนรู้ด้วย ตนเองผ่านกิจกรรม/ โครงการ /กระบวน การกลุ่ม) โดยการ กำกับของอาจารย์	มีกรณีศึกษาที่สามารถ นำมาประยุกต์ในการจัดทำ แผนจัดการรายกรณี	รศ. ดร. วรณลักษณ์ เมียนเกิด
สัปดาห์ช่วงสงกรานต์ ระหว่างวันที่ 13 - 16 เม.ย. 68				
ครั้งที่ 12 23 เม.ย. 68	ความตายและการตายของผู้สูงอายุ: การเตรียมการของผู้สูงอายุ - ความหมาย ความเชื่อและวิธี ปฏิบัติเกี่ยวกับการตาย -พิธีกรรมและคำสอนที่เกี่ยวข้อง และเชื่อมโยงกับการตาย - การเตรียมตัวเข้าสู่ภาวะสุดท้าย ของชีวิต การจัดทำพินัยกรรมชีวิต	- เอกสารคำสอน - power point - การแลกเปลี่ยนความ คิดเห็น	มีความรู้ เข้าใจความหมาย การตายและความตายของ ผู้สูงอายุ และสามารถ ออกแบบเพื่อเตรียมการสู่ ระยะสุดท้าย สำหรับ ผู้สูงอายุ	รศ. ดร. วรณลักษณ์ เมียนเกิด
ครั้งที่ 13 30 เม.ย. 68	การจัดการหลังการจากไปของ ผู้สูงอายุ และบทบาทนักสวัสดิการ สังคมในการสนับสนุนครอบครัว ผู้สูงอายุ	- power point -การแลกเปลี่ยนความ คิดเห็น - กรณีศึกษา/ ภาพยนตร์	เข้าใจ และ เรียน รู้ กระบวนการทำงานกับ ครอบครัวของผู้สูงอายุผ่าน กรณีศึกษาได้อย่างลึกซึ้ง	นางสาววิมลรัตน์ จันทร์ดี หัวหน้าฝ่าย สวัสดิการสังคม รพ. จุฬาลงกรณ์ สภาภาษาไทย
ครั้งที่ 14 7 พ.ค. 68	การจัดทำกรณีศึกษาการให้บริการ ดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุ	นักศึกษาเรียนรู้ด้วย ตนเองผ่านกิจกรรม/ โครงการ /กระบวน การกลุ่ม) โดยการ กำกับของอาจารย์	มีกรณีศึกษาที่สามารถ นำมาประยุกต์ในการจัดทำ แผนจัดการรายกรณี	รศ. ดร. วรณลักษณ์ เมียนเกิด
ครั้งที่ 15 14 พ.ค. 68	- การติดตามการจัดทำกรณีศึกษา การให้บริการดูแลระยะยาวสำหรับ ผู้สูงอายุ - สรุปบทเรียน และประเมินผลการ เรียนการสอน	นักศึกษาเรียนรู้ด้วย ตนเองผ่านกิจกรรม / โครงการ/กระบวน การกลุ่ม) โดยกำกับ ของอาจารย์สะท้อน บทเรียนรู้และ	นักศึกษาสามารถออกแบบ การจัดการดูแลผู้สูงอายุ แบบรายกรณี - ทบทวนบทเรียนและ สร้างความตระหนักของ ระบบการดูแลระยะยาว สำหรับผู้สูงอายุ	รศ. ดร. วรณลักษณ์ เมียนเกิด

8. การประเมินผลการเรียน

เกณฑ์การประเมินผลการเรียนจะพิจารณาโดยการตัดเกรดแบบอิงกลุ่ม

9. การอุทธรณ์ของนักศึกษา

กรณีที่นักศึกษามีความสงสัยเกี่ยวกับผลการประเมินในรายวิชาใดสามารถยื่นคำร้องขออุทธรณ์คำตอบ ตลอดจนคะแนนและวิธีการประเมินของอาจารย์แต่ละรายวิชาได้ภายใน 7 วันหลังประกาศผลการเรียน โดยสามารถเขียนยื่นคำร้องได้ที่ งานการศึกษาและกิจการนักศึกษา ชั้น 2 คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์

10. เอกสารอ้างอิงประกอบการเรียนการสอน

10.1 ตำราและเอกสารหลัก Required textbooks and materials

1. ศศิพัฒน์ ยอดเพชร. (2553). *บูรณาการระบบการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุไทย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เจพรีนธ์.
2. วรเวศม์ สุวรรณระดา และคณะ. (2552). *การเงินการคลังสำหรับการดูแลระยะยาวของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร*. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
3. วรเวศม์ สุวรรณระดา และคณะ. (2553). *ระบบการดูแลระยะยาวเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงเพื่อวัยสูงอายุ*. กรุงเทพฯ: บริษัท ศักดิ์โสภากการพิมพ์ จำกัด.
4. สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ. (2559). *คู่มือสนับสนุนการบริหารจัดการระบบบริการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ในระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ*. ม.ป.ท.: ม.ป.พ.
5. วรณลักษณ์ เมียนเกิด. (2559). *ระบบการดูแลทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ*. กรุงเทพฯ: J. Print.
6. วรณลักษณ์ เมียนเกิด. (2561). *การจัดการรายกรณีสำหรับผู้สูงอายุ*. บริษัทจรัสสินทวงศ์การพิมพ์.
7. สุภาพร ดาวดี และคณะ. (2553). *การดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย ตามมุมมองศาสนาคริสต์คาทอลิก*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แม่พระยุคใหม่.
8. ศิริรัตน์ ปานอุทัย ทศพร คำผลศิริ และลินจง โปธิบาล. (2553). *การวิเคราะห์สถานการณ์การดูแลระยะยาวโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนสำหรับผู้สูงอายุที่พึ่งพาตนเองไม่ได้*. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
9. ศศิพัฒน์ ยอดเพชร. (2549). *สวัสดิการผู้สูงอายุ แนวคิดและวิธีการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์*. กรุงเทพมหานคร: มิสเตอร์ก๊อปปี.
10. พรทวี ยอดมงคล. (2561). *คู่มือสำหรับประชาชน การดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายแบบประคับประคอง (Palliative Care) ฉบับปรับปรุง*. กรุงเทพฯ: บริษัท พิมพ์สิริพัฒนา จำกัด.
11. กรมการแพทย์. (2557). *แนวทางการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย*. https://www.skko.moph.go.th/dward/document_file/perdev/common_form_upload_file/20150316154846_2129601774.pdf
12. สันต์ หัตถ์รัตน์. (2559). *วาระสุดท้ายที่งดงาม*. กรุงเทพฯ : หมอชาวบ้าน.
13. พรทวี ยอดมงคล เอกภพ สิทธวรรณธนะ และธรรณิดา อภิชนะกุลชัย. (2559). *ปทานุกรมความตายรวมคำและความหมายเพื่อชีวิตที่ดีและตายอย่างสงบ*. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด สามลดา.
14. พระไพศาล วิสาโลและคณะ. (2552). *เผชิญความตายอย่างสงบ เล่ม 2 ข้อคิดจากประสบการณ์*. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนสามลดา.
15. พระไพศาล วิสาโล. (2553). *ตื่นก่อนตาย*. กรุงเทพมหานคร: ปรีณโอบซอน จำกัด. กรุงเทพมหานคร.
16. โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์และคณะ. (2550). *วัฒนธรรม ความตายกับวาระสุดท้ายของชีวิต*. กรุงเทพมหานคร: บริษัทหนังสือดีวันจำกัด.
17. World Health Organization. (2000). *Home-based long-term care: report of a WHO study group*. Geneva.

18. Austin, C. D. (1983). *Case management in long term care: Options and opportunities. Health and Social Work, 8*, 16-30
19. Harris-Kojetin L, Sengupta M, Park-Lee E, Valverde R. (2013). *Long-term care services in the United States: 2013 overview*. National Center for Health Statistics. Vital Health Stat 3(37).
20. Nelda McCall. (2001). *Who Will Pay for Long Term Care?: Insights from the Partnership Programs*. August, 2001.
21. Robert H.Blank. (2005). *End-Of -life Decision Making*. England: The MIT Press.

10.2 เอกสารและข้อมูลสำคัญ

1. กฤตยา อาชวนิจกุล และคณะ. (2549) *ภาวะการตาย ภาพสะท้อนความมั่นคงของประชากร*. กรุงเทพมหานคร: บริษัทแปลพริ้นติ้ง จำกัด.
2. พระพรหมคุณาภรณ์. (ม.ป.พ.). *อยู่สบาย ตามก็เป็นสุข*. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา ศูนย์หนังสือพระพุทธรศาสนา.
3. ศาสตรา สุตสวาสดี, ภาวิน ศิริประภาณุกุล, สยาม สระแก้ว, และสุทธิพร ทองสุข. (2564). *ระบบการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุในประเทศไทย*. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์เสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.
4. ศศิพัฒน์ ยอดเพชร. (2547). *ผู้ดูแลผู้สูงอายุ : การสังเคราะห์องค์ความรู้*. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
5. สุรางค์รัตน์ วศินารมณ. (2554). *การจัดการรายกรณีในงานสังคมสงเคราะห์*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
6. โสภ อ่อนโอภาส และนุชนาฏ ยูอันเงาะ. (2549). *การจัดการรายกรณีทางสังคมสงเคราะห์ (Social Work Case Management)*. คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์และสวัสดิการสังคม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
7. Appleton Michael. (2005). *Good end: End of life concern and conversations about hospice and palliative care*. Tucson: Ariz Hats off book.
8. Beatrice, D. F. (1981). Case management: A policy option for long term care. In K. Callahan & S. Wallace (Eds.), *Reforming the long term care system: Financial and organizational options* (pp. 121-161). Lexington, MA: Lexington Books, D. C. Heath and Co.
9. Cicely Saunders and Others. (1981). *Hospice: the living idea*. London: Edward Arnold.
10. Case Management Society of America (CMSA). (2010). *Standards of Practice for Case Management*. Arkansas.
11. Schulz R, Beach SR, Czaja SJ, Martire LM, Monin JK. (2020). Family Caregiving for Older Adults. *Annu Rev Psychol*, 4(71), 635-659. Reviewed from <https://doi.org/10.1146/annurev-psych-010419-050754>.